

KAYSERİ VE SİVAS DARÜŞŞİFALARI'NIN VAKIFLARI

Doç. Dr. REFET YINANÇ

I – Kayseri (Gevher Nesibe) Darüşşifası

Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası, Anadolu'da bilinen en eski Selçuklu hastahanesi ve tıbbiyesidir¹. Kitabesinin kaydına göre Darüşşifa sultan II. Kılıç Arslan'ın kızı Gevher Nesibe Hatun'un vasiyeti üzerine kardeşi Gıyaseddin Keyhüsrev'in ikinci saltanatı (1205-1211) zamanında 1205 (602 h.) yılında yaptırılmıştır².

Meşahirin (ünlü kişilerin) biyografisini yazan XIV. yüzyıl müelliflerinden Safedî, Muzaffer Kurşî adında bir hekimin 1211 (608 h.) yılından itibaren Bilad-ı Rum (Anadolu)'da iki yıl süre ile bîmaristanda tabiblik yaptığını ve 1215 yılında öldüğünü kaydeder³. Safedî'nin adını belirtmediği bu bîmaristan Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası olmalı⁴. Darüşşifa'nın yanına sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından aynı yılda bir medrese inşa ettirilmiştir. Halk arasında bu iki binadan birine Selçuklu Sultanı'nın adından dolayı *Gyasiye*, diğerine de *Şifaiye Medresesi* dendiği gibi her ikisi birden *Çifteler* adıyla da anılagelmiştir. XVI. yüzyıl Kayseri tahrir ve evkaf defterlerinde her iki bina "Medrese-i Gıyasiye ve Medrese-i

¹ İ. H. Konyalı, Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan zamanında (1155-1192) Aksaray ve Konya Darüşşifaları'nın yaptırıldığı ihtimali üzerinde durursa da (*Aksaray Tarihi*, C.I, s. 1001; *Konya Tarihi*, s. 224) bu hususu tarihî bir belge ile doğrulamak mümkün olmamıştır.

² Halil Edhem, *Kayseriyye Şehri*, İstanbul 1334, s. 30-32. Gevher Nesibe adına kitabeden başka Sivas Darüşşifası vakfiyesinde Horuhun (Hafik'e bağlı Düzyayla) köyünün sahibesi olarak rastlanır. Yine aynı vakfiyenin kaydına göre Selçuklu devrinde bir mezraa Neseb Hatun adını taşıyordu.

³ Safedî, *el-Vafi bi'l vefâyat*, Topkapı III. Ahmed Küt. Nr. 2920 C. 27, v. 197 a.

⁴ Kitabede Gevher Nesibe Hastahanesi maristan olarak kaydedilir. İslamda tıp öğrenimi ve tedavinin birlikte yapıldığı sağlık kuruluşları önce bîmaristan veya kısaltılmışı olan maristan, daha sonra da *dârü'l-merzâ*, *dârü'ş-şifâ*, *dârü's-sıhha*, *dârü'l-âfiye* ve *dârü't-tib* deyimleri ile ifade edilmiştir. Bkz. D. M. Dunlop, *Bîmaristan*, EI².

Darüşşifa" şeklinde kaydedilmiştir⁵. Gevher Nesibe Hatun'un türbesi Medrese içinde olup Sahra nahiyesine bağlı Yozgat köyü malikâne gelirinin üçte bir hissesi bu türbeye vakfedilmiştir.

a - Darüşşifa'nın Vakıfları

Gevher Nesibe Darüşşifası'nın vakfiyesi maalesef ele geçmemiştir. Fakat 1500 ve 1584 yıllarında tanzim edilen Kayseri tahrir ve evkaf defterlerinde Darüşşifa ve Gıyasiye Medreseleri'nin vakıfları ve görevlileri kaydedilmiştir⁶. Bu kayıtlara göre her iki medresenin vakıfları şunlardır:

1 - Talas köyünün malikânesi.

1584 (992 h) yılında yapılan tahrire göre Talas'ın altı mahallesi ve 485 vergi nüfusu olup malikânesinin yıllık geliri 10.080 akçedir⁷.

2 - Erkilet köyünün malikânesi.

Aynı tarihte Sahra nahiyesine bağlı 272 vergi nüfuslu bir köydür. Malikânesinin yıllık geliri 8.310 akçedir⁸.

3 - Yozgat köyü malikânesinin üçte bir hissesi.

Sahra nahiyesine bağlı 26 vergi nüfuslu bir köydür. Malikânesinin yıllık 2.862 akçe gelirinden 954 akçesi adı geçen medreselere, 954 akçesi Nesibe Hatun türbesine, 954 akçesi de Hacı Kılıç Camisi'ne vakfedilmiştir⁹.

4 - Acı Kuyu mezraası.

Malya nahiyesine bağlı Acı Kuyu mezraası Kara Kuyu mezraası yakınında olup 1584'de geliri 300 akçedir¹⁰.

5 - Saslu mezraasının malikânesi.

Erciyes (Cebel-i Âli) nahiyesine bağlı olarak kaydedilmiş olan Saslu mezraasının malikâne geliri yıllık 500 akçedir¹¹.

⁵ *Defter-i Mufassal-ı Livâ-i Kayseriyye*, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, Nr. 136; *Defter-i Evkaf-ı Livâ-ı Konya*, Aynı Arşiv, Nr. 565, 584. Kayseri vakıfları Konya Sancağı evkaf defterleri içinde bulunmaktadır. Bu defterlerden ikincisi maalesef çok eskimiş ve tahrip olmuştur.

⁶ *Konya Evkaf Defterleri*, Nr. 565, s. 199b-200a Nr. 584, s. 87a.

⁷ *Kayseri Tahrir Defteri*, s. 152-154.

⁸ Aynı defter, s. 54-55.

⁹ Aynı defter, s. 42.

¹⁰ Aynı defter, s. 202.

¹¹ Aynı defter, s. 162.

6 – Sultan Hamamı'nın senelik ihalesinden alınan 8.520 akçe¹².

7 – Hamam'ın Darüşşifa yanındaki arsasının icarından alınan 50 akçe¹³.

8 – Gıyasiye Medresesi yanındaki arsanın senelik icarından alınan 30 akçe¹⁴.

Görüldüğü gibi Darüşşifa ve Gıyasiye Medreselerine müştereken üç köyün malikânesi, iki mezraa, bir hamam ve iki arsa vakfedilmiş olup 1584'de yıllık gelirleri toplam 43.643 akçedir¹⁵.

b – Darüşşifa'nın Görevlileri ve Ücretleri

Evkaf kayıtlarına göre Darüşşifa Medresesi ile Gıyasiye Medresesi'nin 1584 yılında birer müderrisi olup her birine günlük 20 şer akçe ücret tahsis edilmiştir. Öğrencilerin her birine günlük 8 akçe, vakıf gelirini toplayan cabiye (tahsildar) de "kitâbete kâdir olmak şartıyla" günlük 2 akçe ayrılmıştır¹⁶. Medreselerin yıllık geliri 43.643 akçe olduğuna göre her iki medresenin tahminen beşer öğrencisi vardı.

II – Sivas Darrüşşifası

Sivas'ta *Çifte Minare Medresesi* karşısında bulunan ve *Şifaiye Medresesi* adıyla tanınan Darüşşifa, kitabesinin kaydına göre 1217 (614 h.) yılında Selçuklu Sultanı I. İzzeddin Keykâvus tarafından yaptırılmıştır¹⁷. İzzeddin Keykâvus Kayseri Gıyasiye Medresesi'ni inşa ettiren sultan I. *Gıyaseddin Keyhüsrev*'in oğlu ve Gevher Nesi-

¹² *Konya Evkaf Defteri*, Nr. 584 S. 87.

¹³ Aynı yer.

¹⁴ Aynı yer.

¹⁵ 584 nolu *Evkaf Defteri*'nde 43. 633 akçedir. 1500 tarihli evkaf defterinde (Nr. 565) Talas köyü malikânesinin geliri 8802, Erkilet'in 10.146, Acı Kuyu mezraasının 360., Sultan Hamamı'nın 6120 akçe olarak kaydedilmiştir. Saslu mezraası ise bu defterde yoktur. Bu mezraanın vakfa sonradan ilave edildiği anlaşılmaktadır.

¹⁶ *Konya Evkaf Defteri*, Nr. 584 s. 87

¹⁷ İlk olarak C. Huart tarafından yayınlanan (*Épigraphie Arabe d'Asie Mineure*, III, 359) ve *Sivas Salnamesi*'nde de yer alan kitabeyi daha sonra M. V. Berchem ve H. Edhem, tam metni vererek yayınlamışlar (CIA, III, 7) bundan sonra da aynı kitabe şu eserlerde yer almıştır: İ. H. Uzunçarşılı – R. Nafiz, *Sivas Şehri*, s. 102; A. Gabriel, *Monuments Turcs d'Anatolie*, II, p. 150; *Répertoire Chronologique d'Épigraphie Arabe*, X, p. 147; S. Ünver, *Selçuk Tababeti*, s. 56; S. Çetintaş, *Sivas Darüşşifası*, s. 13.

beHatun'un da yeğenidir. 1211-1220 yılları arasında hüküm süren Keykâvus, Darüşşifa içine yaptırdığı türbede medfundur.

Selçuklu devrinde hastahane olarak inşa edilen Darüşşifa Osmanlı devrinde medrese haline getirilmiş, bundan sonra da *Şifaiye Medresesi* adını almıştır¹⁸. Şimdiye kadar *Sivas Darüşşifası*'nın hem hastahane hem de medrese olarak inşa edildiği sanılıyordu¹⁹. Halbuki Darüşşifa vakfiyesinde medreseye ait bir kayıt bulunmadığı gibi, Sivas tahrir ve evkaf defterlerinde Darüşşifa'nın sonradan medrese haline getirildiği açıkça ifade edilmektedir²⁰. 1574 yılında 7 öğrenci ile öğrenim yapan medresenin²¹, 1912-1913 yıllarında öğrenci sayısı 500'e ulaşmıştır²². Darüşşifa 1916'da I. Dünya Savaşı dolayısıyla askeri anbar olarak kullanılmıştır.

a - Darüşşifa'nın Selçuklu Devrinde Vakıfları

Sivas Darüşşifası'nın 615 Muharrem'inde (Nisan 1218) tanzim edilen vakfiyesinin bir sureti 19 Zilkade 1286 (20 Şubat 1870) tarihinde Evkaf Nazırı Mehmed Hurşid Paşa'nın telhisi ile vakıf defterine kaydedilmek suretiyle günümüze kadar ulaşmıştır²³. Darüşşifa'ya Anadolu'nun muhtelif bölgelerinden 5 köy, 108 dükkân ve birçok arazi vakfedilmiştir. Vakfiyeye göre Sivas Darüşşifası'nın Selçuklu devrindeki vakıfları şunlardır:

1 - Konya'da şehrin dışında bir bostan.

2 - Konya'ya bağlı Cenne kasabasının Beytekin köyünde anbarı ve ahır ile tek su gözlü bir değirmen. Cenne, Ermenek ilçesinin 10 km batısında daha önce Nevahisu denen ve Göksu'ya dökülen Küçüksu deresi yanında bulunan bugünkü Pamuklu köyüdür. Vak-

¹⁸ *Defter-i Evkaf-ı Rum*, Tapu ve Kadastro Gn. Md. Arşivi, Nr. 583, s. 3.

¹⁹ S. Ünver, a.g.e, s. 57; S. Çetintaş, a.g.e, s. 105-107.

²⁰ "Medrese-i mezbûre asıl vaziyette darüşşifa olup emr-i padişahî ve hükm-i şehinşahî birle medreseye tebdil olmağın. . . ." *Defter-i Evkaf-ı Rum*, s. 3; "Vakf-i darüşşifa der Sivas, haliya medrese olmuştur, . . . elan medrese, şimdiki halde mezkûr darüşşifa medrese olmuştur. . ." *Sivas Tahrir Defteri*, aynı arşiv, Nr. 14, s. 90, 103, 171, 261, 280, 281, 282.

²¹ *Defter-i Evkaf-ı Rum*, s. 3 a.

²² *Sivas Vilâyeti Salnamesi* 1331, s. 208.

²³ Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, D. 584, s. 288-290. Sivas Darüşşifası vakfiyesinin Arapça metni ve tercümesi yayına hazırlanmış olduğumuz *Selçuklu Devri Sivas Abideleri ve Vakıfları* adlı eserimizde verilecektir.

²⁴ *Kayseri Tahrir Defteri*, s. 141 a.

fiyede belirtildiği gibi değirmen bir akarsu üzerinde bulunduğuna göre bu akarsuyun Küçüküsu deresi olduğu, Beytekin köyünün de aynı dere kenarında bulunduğu ve bugün mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

3 – Ereğli’de şehrin rabazında (dış mahallesinde) Türkmenler Çarşısı’nda 30 dükkân.

4 – Aksaray’a bağlı Mermindi diğer adı ile Rumiye köyü. Vakfiyedeki tarife göre Aksaray’ın hemen yakınında olduğu anlaşılan bu köy, zamanla ya gelişip büyüyen şehrin sınırları içinde kalmış veya kaybolmuştur.

5 – Kayseri’ye bağlı Efkere (Bahçeli) köyü.

Efkere, Kayseri Merkez ilçesinin Gesi bucağına bağlı bugünkü Bahçeli köyüdür. 1584 yılında yapılan tahrirde aynı köyün malikânesi yine Sivas Darüşşifası’na vakıf olarak kaydedilmiştir²⁴.

6 – Kayseri’ye bağlı Mancusun (Yeşilyurt) köyü yakınında Engür Gölü köyüne komşu Efkere (Bahçeli) köyünde yedi parça arazi.

7 – Malatya’ya bağlı Saman köyü.

Malatya’nın kuzey batısında Merkez ilçesi Merkez bucağına bağlı bugün de aynı adı taşıyan köydür. 1560 tarihinde yapılan tahrirde Saman köyünün malikânesi ve divanı vergisi yine Sivas Darüşşifası’na vakıf kaydedilmiştir²⁵.

8 – Tokat’a bağlı Ebigöl? (Abıgöl? Bingöl?) köyü.

Bu köyün Osmanlı devrinde yine Darüşşifa’ya vakıf kaydedilen Alaaddin köyü olduğunu tahmin ediyoruz. Zira *Sivas Tahrir Defteri*’nde meydana gelen bir anlaşmazlık dolayısıyla köyün hudutları belirtilmiş, bu hudutlardan biri vakfiyede Ebigöl şeklinde kaydedilen köyün hududu gibi yine nehir olarak gösterilmiştir²⁶.

9 – Sivas’a bağlı Horhun (Düzyayla) köyü.

Horhun, Hafik ilçesinin kuzey doğusunda bulunan bugünkü Düzyayla köyüdür. 1574 yılında yapılan tahrirde bu köyün malikânesi yine Darüşşifa’ya vakıf kaydedilmiştir²⁷.

²⁵ R. Yinanç – M. Elibüyük, *Kanunî Devri Malatya Tahrir Defteri*, Gazi Eğitim Fakültesi, Yay. Nr. 1, Ankara 1983, s. 56.

²⁶ *Sivas Tahrir Defteri*, Tapu ve Kadastro Gn. Md. Arşivi, Nr. 14, s. 171 a.

²⁷ *Sivas Tahrir Defteri*, s. 121 b.

10 – Sivas'a bağlı Kömür köyü.

Vakfiyede bilinen bir yer olduğu gerekçesi ile köyün sınırları belirtilmemiştir. *Sivas Tahrir Defteri*'nde Koçhisar (Hafik) kazasına bağlı bir Kömür köyü görülürse de vakıf olarak kaydedilmemiştir²⁸.

11 – Sivas'ın Kan-âbad nahiyesinde Koymad divanısi.

Kan-âbad Yıldızeli ilçesinin batısında Merkez bucağına bağlı yeni adı Avcıpınar olan Kan köyüdür. Köy adını yakından geçen ve vakfiyede de kaydedilen Kan deresinden almış olmalı. Ancak Koymad adı tahrir kayıtlarında görülmediği gibi bugün de yörede bu adı taşıyan bir köy veya mezraa mevcut değildir.

12 – Sivas'ta manifaturacılar (bezzaz), terziler ve ayakkabıcılar çarşılarında 78 dükkân.

b – Darüşşifa'nın Yönetimi

Darüşşifa vakfının mütevelliliği ve nazırlığına ilk olarak Sultan İzzeddin Keykâvus'un has hazinedarı Üstadüddar Feruh bin Abdullah tayin edilmiştir. Vakfiyenin kaydına göre aynı zamanda Selçuklu Devleti'nin Evkaf Nazırı olan Cemaleddin Feruh, babasının adından ve Çankırı'da yaptırmış olduğu Darüşşifa kitabesinden anlaşılacağı gibi aslen bir köle ve dönmedir²⁹. Çankırı'daki türbe kitabesi 640 (1242-43) tarihini verdiğine göre muhtemelen bu tarihte ölmüştür.

Vakıfla ilgili bütün işlerde müteveli yetkili ve sorumlu kılındığı için Darüşşifa'nın yönetimi de onun reyine bırakılmıştır. Bu bakımdan vakfiye, Darüşşifa'nın işleyişi hakkında fazla açıklık getirmez. Bununla beraber mütevellinin Darüşşifa'ya hekim tayini ve ilaç teminine dair yetkisi belirtilirken devrin hastahanesinde hazik tabiblerin, göz hekimlerinin (kehhal) ve cerrahların bulunduğu ve ilaç üretiminin yapıldığı haber verilmektedir. Vakfiyenin bu kaydı, hekimlikte uzmanlaşmanın başlamış olduğunu, XIII. yüzyıl başlarında Selçukluların tıpta oldukça ileri seviyede bulduklarını göstermektedir.

Darüşşifa'ya hekim ve diğer personelin tayini gibi bunların ücretlerinin takdiri de mütevellinin reyine bırakılmıştır. Bundan dolayı vakfiyede görevliler ve maaşları belirtilmemiş, sadece mütevellinin

²⁸ *Sivas Tahrir Defteri*, s. 103 b.

²⁹ İ. H. Uzunçarşılı, *Anadolu Kitabeleri*, C.I, s. 100; S. Ünver, *Selçuk Tababeti*, s. 71; Y. Önge, *Çankırı Darüşşifası*, VD, sayı V, s. 251-252.

وقف
مدرسة في وادي لاسا ورتصرف مولانا جمال الله ودرسه
تعمير ورتصرف مولانا صبح منور بهلولي لغيره نام فيك انوفاج

ماله
وتبريد لاسا
وهو

اللسان
مدرسة في وادي لاسا ورتصرف مولانا جمال الله ودرسه
تعمير ورتصرف مولانا صبح منور بهلولي لغيره نام فيك انوفاج

اللسان
مدرسة في وادي لاسا ورتصرف مولانا جمال الله ودرسه
تعمير ورتصرف مولانا صبح منور بهلولي لغيره نام فيك انوفاج

ماله
وتبريد لاسا
وهو

اللسان
مدرسة في وادي لاسا ورتصرف مولانا جمال الله ودرسه
تعمير ورتصرف مولانا صبح منور بهلولي لغيره نام فيك انوفاج

دولتنامه
دوره ۳۵۰

دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰
----------------------	----------------------	----------------------

دولتنامه
دوره ۳۵۰

دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰	دولتنامه دوره ۳۵۰
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

ücreti kaydedilmiştir. Buna göre müteveliye yıllık ücret olarak vakıf gelirinden "Bilad-ı Rum"da rayic gümüş kırtaş³⁰ dirhemden 4.000 dirhem³¹ para ile 1.000 mud buğday tahsis edilmiştir.

c - Darüşşifa'nın Osmanlı Devrinde Vakıfları

Yukarda belirttiğimiz gibi Sisas Darüşşifası, Osmanlı devrinde medrese haline getirilmiş ve *Şifaiye Medresesi* adını almıştır. Bundan sonra da vâkıfın şartlarına uyulmayıp medresenin hizmeti doğrultusunda vakıfta değişiklik yapılmış ve medresenin vakıfları ile görevlileri yeni duruma göre tesbit ve tayin edilmiştir³². *Şifaiye Medresesi* vakıflarının tamamı 982 (1574) tarihli Sivas tahrir ve evkaf defterlerine kaydedilmiştir. Bu defterlerde Darüşşifa'nın Selçuklu devrindeki vakıflarının bir kısmının Osmanlı devrinde vakıftan çıkarılmış olduğu, buna karşılık yeni köy ve mezraaların vakfedildiği görülür. Bu hususu Selçuklu Devleti'nin yıkılmasıyla vakıf köylerin uzun süre muhtelif devletlerin sınırları içinde kalması, dolayısıyla vakıf gelirinin kesintiye uğraması ve nihayet şartların değişmiş olmasıyla izah etmek gerekir.

Tahrir ve evkaf defterleri kayıtlarına göre XVI. yüzyılda *Şifaiye Medresesi*'nin vakıfları bağlı oldukları şehirler itibariyle aşağıda belirtildiği gibidir.

*Malatya*³³

Saman köyü

Kasrik mezraası malikâne ve divanisi

*Kayseri*³⁴

Efkere (Bahçeli) köyünün malikânesi. 1585 yılında yapılan tahrir göre dört mahallesi ve 270 vergi nüfusu olan Bahçeli köyünün malikâne geliri 8.980 akçedir.

³⁰ Kırtaş veya kartiş çok küçük bir para biriminin adıdır. XIII. yüzyılda 50 kartiş 1 dinar ediyordu. İbnü'l Adîm, *Histoire d'Alep*, Trc. E. Blohet, s. 181 not 3.

³¹ Anadolu'da ortalama bir dirhem 3,086 gramdır. W. Hinze, *Islamisch Marse und Gewichtete*, s. 5.

³² Medreseye tebdil olmağın şart-ı vâkıf-ı birle amel-i müyesser olmayub.... *Defter-i Evkaf-ı Rum*, s. 3a.

³³ R. Yinanç - M. Elibüyük, a.g.e, s. 56, 70.

³⁴ *Kayseri Tahrir Defteri*, Tapu ve Kadastro Gn. Md. Arşivi, Nr. 136, s. 141.

*Sivas*³⁵

Horhun (Düzyayla) köyünün malikânesi. 1574'de yapılan tahrir göre vergi nüfusu 163 kişidir. Malikâne geliri 3.700 akçedir.

Üzeyir köyünün malikânesi, geliri 600 akçedir, geliri 575 akçedir, Vergi nüfusu 27 kişidir. Aynı köyden bir değirmen,

Keçilü Viran köyünün malikânesi, geliri 120 akçe, vergi nüfusu 12 kişidir.

Kömür köyü malikânesi, geliri 1.200 akçe, vergi nüfusu 77 kişidir.

Aşhanı köyünün malikânesi, geliri 1.300 akçe, vergi nüfusu 34 kişidir.

Kıncı köyü malikânesi, geliri 1.000 akçe, vergi nüfusu 104 kişidir. Aynı köyden üç değirmen.

Dane Viranı mezraası, Kavak köyüne bağlı olup geliri 600 akçedir.

Subaşı mezraası, geliri 600 akçedir.

Küçük Burun köyünün malikânesi, geliri 600 akçe, vergi nüfusu 33 kişidir.

Salur köyü malikânesi, geliri 700 akçe, vergi nüfusu 16 kişidir.

Bir arsanın yıllık kirası, Medrese çeşmesinin bakımı için, geliri 83 akçedir.

*Tokat*³⁶

Alaaddin köyünün malikânesi, vergi nüfusu 84 kişidir, aynı köyden bir değirmen.

Çeltik Obası köyünün malikânesi, vergi nüfusu 41 kişidir.

Beyarslan köyünün malikânesi, vergi nüfusu 99 kişidir.

Zebudi (Zeyudi) köyünün malikânesi, vergi nüfusu 44 kişidir.

Bozat Alanı köyünün malikânesi, vergi nüfusu 37 kişidir.

Çeltik Alanı köyünün malikânesi, vergi nüfusu 42 kişidir.

Boluca mezraası, Kazabad nahiyesi Camushane köyüne bağlıdır.

Evkaf defterinde Tokat'a bağlı köylerin hasılı ayrı ayrı verilmeyip Boluca mezraası hariç genel hasıl 9.200 akçe kaydedilmiştir.

³⁵ *Sivas Tahrir Defteri*, Aynı Arşiv, Nr. 14, s. 51, 52, 63, 67, 87, 90, 103, 121.

³⁶ *Sivas Tahrir Defteri*, s. 171, 173, 261, 280, 282.

d - Şifaiye Medresesi'nin Görevlileri ve Gelirleri

Vakıftan elde edilen hasıllardan aşar vergisi verildikten sonra 600 akçe rekabe için ayrılmış ve geriye kalanı 100 sehim üzerinden görevlilere yıllık ücret olarak tahsis edilmiştir³⁷. Medresenin XVI. yüzyılda görevlileri ve ücretleri sehim olarak aşağıda belirtildiği gibidir.

<i>Görevi</i>	<i>Ücreti (100 sehimden)</i>
Müderris: Derviş Mevlânâ Mehmed	50 sehim
Mütevelli: Derviş Mevlânâ Mehmed	12 "
Nâzır: Derviş Mehmed Ağa	5 "
Muid: Derviş Mevlânâ Süleyman	5 "
Talebe: 7 kişi	14 "
Bevvab: Derviş Süleyman	1 "
Türbehanlar: Derviş Hacı Ahmed ve oğulları	1 "
Cabiler: Mehmed, Nebi ve Halil	6 "
İmam: Derviş Mevlânâ Hüsam	2 "
Müezzin: Derviş Abdi	1 "
Türbedar: Abdülkadir Halife	1 "
Ferraş: Derviş Mehmed ve Hacı Hüseyin	2 "
Toplam	100 sehim

Kâtip için yılda 160 akçe, rekabe, şem (mum) ve hasır için 600 akçe.

³⁷ Evkaf-ı mezbûre hasılı cümle senevî olmağın, kadimü'l ezmandan ila haza elan bade'l ihracat hasıl-ı evkaf-ı mezkûre kalil ve kesir erbab-ı vezaif mabeyninde bade ihrac-ı âşar yüz sehimden tevzi ve taksim olunmağın her sene altı yüz akçe rekabe için mütevelli olanlar cümle-i hasıldan ahz idüb, baki hasıl üslub-ı sabık üzere tevzi ve taksim olunması kayd-ı defter olunub vezaif ve erbab-ı vezaif zikr olunur. *Defter-i Evkaf-ı Rum*, s. 3.

